Dědicové.

ROMÁNEK OD KARLA ČERVINKY.

Usmál se a viržinka mu uhasla. Brodecký znova ohněm poslouchal. Kotouče hustého, modrého a pronikavě nonícího kouře zašploucha ly do nadešlých obláčků, jež se Brodeckému utrhovaly od úst.

"Anton, ich bin in der Klemme, jsem v pasti!" zašeptal a náhle úzkostně zvážněl.

"No, nelekají se, nic jsem jim neukrad, s ničím neuteču, Bůh uchovej, aby takhle ještě tohle, ale dostal jsem se do něčeho, že bych si radši prst dal daxlovi ukousnout! A já byl vždy takový, však už mně znají! Man sagt, čím člověk starší, tím více se to ztrácí, a kouknou se, u mne je to čím dál horší. Merkwuerdig! Nur wenn diese Unangemenlichkeiten dabei nicht waeren, a to když jim provedu, tak na to zrovna jako z udělání padne moje. Und sei kennen meine Klotild. Sáhnou si semhle, no, jen si sáhnou, no, tak dají sem ruku, nebojejí se!"

Musil ostýchavou ruku svého fořta násilně na své plešaté hlavě podržeti.

"To je boule, co! Jak mně na to sahají, jako by mě na vidličky napichovali! Ráno po mně hodila cihličkou a trochu mně trefila. Verfluchte angerichtet hat! — Und die schon fuer Unheil wie ein Othelo, jen kdyby byla taky tak černá! Schwarz ist meine Lieblingsfarbe! Černé já mám rád!"

Brodecký potřásal rozumně hlavou a rozpačitě čekal. Byl jako vyzděná a mrtvým uchystaná hrobka. Byl si vědom důležitosti, že se jeho chéf odhodlal do této hrobky uložiti své diskretnosti. Nikdy se neopovážil nějak mu na ty věci odpověděti, vždy jen mlčky jej vyslechl.

"No, já jich dlouho nebudu napínat na skřipec, já jim to teda rovnou řeknu! Ta žába okatá, hajného Fidrmuce dcera, zas je v tom. Aby z toho něco nebylo, sám jsem jí dal výpověď. Se starým jsem už měl vyjednáno, že holka půjde k tetě do Vídně, když už se hloupost stala, beztoho že to nebude zadarmo, dal jsem jí tedy výpověď sám. Ale do Klotild je ko když nůž vrazí. Že jsem já dal holce výpověď. A hned na mne, že když ona je spokojena se služebným děvčetem, že já mu dávám výpověď. Inu, ich sag' ihnen, ein Skandal! Já ustavičně tvrdil, že holka musí pryč, a čím víc jsem to tvrdil, tím větší oheň byl na střeše. A teda na konec přiletěla cihlička a holka zůstane, protože jsem jí dal výpověď já! Ukrutánská motanice to je. Meinetwegen, ať by si teda zůstala, ale jde o lidi, aby se to nerozkřiklo. Dlouho-li se to nepozná, taková hloupost, a člověk aby se pro ni ani vyspati nemohl."

Zadíval se Brodeckému úpěnlivě do obličeje. Brodecký vytrvale mlčel.

"Tak co tomu, Anton říkají? No, já vím, co si asi myslejí, oni si myslejí, že jsem neměl chalupu zapalovat, že by nehořela, ale když už chalupa hoří, musí člověk vynášet. Na tom, co se stalo, už se nedá nic změnit. Anton, oni pořád jakoby si to nedovedli pořádně představit! Tak si to teda pořádně rozvážejí: představějí si představějí si fořtmistra a představějí si tu žábu okatou, a teď si představějí, že jí fořtmistr dá výpověď, aby odjela k tetě do Vídně, a teď si představějí, že fořtmistrová výpověď odvolá a nutí fořtmistra, aby ta žába nejela k tetě do Vídně! Tak si to všecko dohromady představějí a teď mně řeknou, co by oni dělali, ale opravdovsky mně to řeknou, jako bych já nebyl fořtmistr a oni nebyli Anton!"

Brodecký se jemně usmál. Vycítil, že nyní musí odpověděti. Aby ho neurazil. Vyňal dýmku z úst, vousy si přetřel.

"Kdyby ráčili dovolit," pravil, "já bych okamžitě tu výpověď od volal, aby se vidělo, že mně na tom nezáleží!"

"Anton, to by teda oni udělali," lesmistr vyhrkl poplašeně, ale s radostným poplašením, neboť jemu už se rozjasnilo, "a to by udělali náramně dobře, sakuientský nápad, to by udělali zrovna jako já to udělám. Totiž já jich jenom zkoušel, protože jsem věděl, že se to jinak nedá udělat."

Znova zadýmal do uhaslé viržinky a Brodecký mu sirkou netivě posvítil.

"Ale teď s ní zatočím," rozpovídal se, "teď budu stát jako houžev na tom, že holka musí zůstat. Nehledě na to, že zase Klotild po mně hodí cihličkou — to jim je, Anton, mezi námi, paní svrchovaně jemná, sečtělá a vzdělaná, ale abychom tak řekli, prudké a neroz myslné letory, neuvažující, že cihlička je předmět závažný, určený jenom k piglování a ne k vyrovnávání manželských různic, ale Klotild má v tomhle své slabosti, no, meinetwegen, ať si to dělá, říká a hází Klotild, jak ráčí, ale holka nesmí s domu. Když už se ta hloupost stala, holka zůstane."

Vesele přešel úřadovnou, jakoby sám tento nápad objevil. Všecka jeho před tím sklíčená bytost oživla.

"Jaký je to člověk," pomyslil si Antonín, a zářící oči mu na něm útkvěly, "jaký zvláštní člověk! V úřadě, když sedí, není lepšího úředníka nad něho, disposice dává, že si lepšího ředitele panství vrchnost nemůže přáti, všichni se před ním třesou, když poroučí, a v těch věcech tak si zadává! A to ji ještě myslí, že o tom nikdo neví, jenom já, a zatím už báby o něm povídají. Měl by se přece varovat!"

"A co se tak zamyslili," pravil lesmistr náhle se zastaviv, "to zase mají v hlavě to zpropadené dědictví? Kdyby měli rozum a už to z hlavy pustili. To si udělali pokladnici bezednou, jen peníze do ní budou házet, ale zpátky z ní ne dostanou ani krejcaru. Prosím jich, Anton, jak vlastně ta věc stojí? Já vím, oni mně tenkrát říkali, abych jim to trochu obešel no, to jsem udělal, ale od té doby jakoby se nechumelilo."

"Ráčejí dovolit," odpovídal Brodecký s úsměvem, "od té doby jakoby se opravdu nechumelilo. Co se stalo a jak se stalo, tomu ani sám nerozumím."

"To by také po mém soudu nebylo nic dobrého, jednou to musí prasknout. Teď budou zakládat nové gruntovní knihy, a když se nedostanou do nových gruntovních knih, bude to, jakoby ničeho neměli. Já už byl upozorněn, abychom tady na panství ničeho nepromeškali. Vrchnost na to povolila veliký paušál a přišel rozkaz, že se v tomhle nemá ničím šetřit. Prý se gruntovním knihám přidává větší význam, než jsme ho dosud přikládali. Však vědí, že už jsem si dal udělati seznamy všech sporných pozemků, cest a podobných věcí, aby to na nás najednou nepřikvačilo. Dokud je čas, musí se žhavé železo kouti! Pak bude pozdě! Mně se to vůbec už všecko přestává na světě líbit. Půjde-li to takhle dále, já nevím, co z nás bude!"

"Což o to do knih já se dostanu," odpovídal Brodecký, "ale tím nebude mně pomoženo. Mezi námi musí ta věc jednou pro vždy býti upravena, a dokud nebude, nebude mezi námi pokoj. Kdyby ráčili znát, jak to teď mezi námi je, dali by mi za pravdu."

Lesmistr znova si uhaslou viržinku rozžehoval a jak se rozkročil, ostruhy na botách zařinčely.

"Tomu se opravdu divím," prohlásil určitě, "já přece jejich rodinu znám důkladně, ale že byste se chtěli navzájem okrádat, nejde mi na rozum! A hlavní hloupost udělali oni! Když se starý pán do těch věcí pouštěl, měli mu to rozmluvit. Ouředník je ouředník! A když si ouředník přiváže na nohy takový balast, jako oni tu živnost, tak potom musí mlčet. Kouknou se, já taky všecko nerozházím, ale co zbude po mně, uložím si jinak. Nač bych to strkal do něčeho, co každý vidí, je mně toho potřeba, aby si někdo troufal ukázati na mne prstem, že jsem si něco ušetřil? A když nemám nic viditelného, ať se někdo opováží a řekne mně, že něco mám. A kdybych načisto umřel: Klotild půjde k vrchnosti a klidně řekne, že jsem vrchnost o čtyrák neošidil, že kdybych byl šidil, že by tu něco po mně zůstalo, ale že nic nezůstalo, jen má dobrá památka. Takový má být ouředník! A my vůbec máme být ostatnímu lidu za příklad, proto jsme ouředníci!"

Lesmistr byl vlastní řečí uchvácen.

"Ráčejí dovolit," odpovídal Brodecký, "kdybych byl do toho sám nevlezl, zas by mně to čekalo v jiné podobě. Nebožtík byl zrovna takový poctivec, jako ráčejí být oni; ani krejcaru neušetřil, žil jako úředník, všecko se doma protrávilo. Jemu arci nemohu nic vyčítat; kde je dětí, jako bylo nás, nedá se nic ušetřit. A kdyby byl statek nekoupil, bylo by to stejné. A ještě horší, než je to takhle. Matku s bratrem bych byl musil vzíti k sobě, postarat bych se o ně musil, tomu bych se nevyhnul. A u nás by to také nedělalo dobrotu, dvě panímámy pohromadě, to bych si pěkné peklo doma nasadil! Tak mám aspoň tohle peklo z domu!"

Lesmistr se přisvědčivě usmál.

"Což o to, to já znám, a oni to, Anton, taky znají," pravil, "však se pamatujou, jak to u nás chodilo, dokud byla nebožka stará paní živa, a to teda byla jen jedna panímáma. Hnout jsem se pro ni nemohl a jak jsem se hnul, hned mně zahrály s Klotildou duetto. Však já jim vyváděl!"

Luskl zálibně prsty.

"A teď se tady mají dobře, já už letím," pravil a rychle vyšel na dvůr, na kterém praktikant Krb jeho koně prováděl.

"A co je s nimi?" oslovil praktikanta, když do třmenů pomáhal. "Dělají dobrotu? A kachny už lítají?"

"Poníženě prosím, lítají," odpověděl Krb s obnaženou hlavou, pohrávaje si levou rukou kloboukem, "už bychom se do nich mohli dát!"

"A učejí se taky trochu?" ptal se lesmistr už se sedla, "pane fořt, musejí mně na něco dohlédnout, aby mně neudělal při zkoušce ostudu. Beztoho má ze mne o zkouškách komise nehoráznou švandu, že z panství zkušebního komisaře skoro žádný kandidát neprošel. Ale to je ton zatrolenour češtinou, že tady pořád po česku kvákáme a ti mladí se u nás ani německy nenaučí."

Usmál se, podal Brodeckému ruku a na praktikantův pozdrav hlavou pohodil. Kůň vyletěl s ním několika skoky ze dvora a jak po polní cestě k lesu cválal, kotouče prachu se za ním zdvihaly. Lesmistr chtěl se pochlubiti jezdeckou dovedností, neboť věděl určitě, že se fořt s praktikantem za ním dívají a jemu se obdivují. — Teprve když do lesa vletěl, strhl uzdou koňův let, klobouk s upocené hlavy sňal, z kapsy nové viržinko vytáhl, zapálil a volně jel a důstojně, zase jako starý šeik arabský. Poklidno v něm bylo, že se Brodeckému vyzpovídal a že mu Brodecký dobře poradil.

"Hehehe," chechtal se, "hehehe! hehehe!" Sojku smíchem poplašil, jež právě do vrcholu borovice dolétla ke krátkému odpočinku.

"To bude špás, ne, to bude špás," vykládal si polohlasně, "a já budu jako čert. Nepovolím.— Fanda zůstane, madame, Fanda musí zůstat! Protože já ji nepustím!"

A jak jel, v duchu mu cihličky okolo hlavy lítaly a nesmírné uspokojení kolébalo mu myšlenky.

Praktikant Krb posadil si klobouk na hlavu teprve, když lesmistr zmizel v lese. A pak se zadíval tázavě na Brodeckého. Čekal, že mu řekne, zdali nějak nepochybil proti pravidlům slušného chování. Byl s těmi pravidly ustavičně na štíru. Doma u nich ve statku si podobnými nesmysly života nezdrátovali. A také na studiích, které Krb dokončil čtvrtou reálkou, společenské galantnosti ho neučili. Teprve u Brodeckého začali jej chef s adjunktem cepovati jako mladého honícího psa v nejprvnější době jeho výcviku. Když obědvali a večeřeli, musil u stolu posluhovati jako panoš. — Těžké byly začátky této služby. Nešlo o hlavu, ale o talíře a o máčky, o elegantní pohyb.

S válcovými ložisky a těsně připevněným spodkem

International

rozmetač mrvy, jest pohotově a vybízí vás k bedlivé prohlídce

Nový
Odlišný
Lepší

Obraťte svůj zrak k těmto skvělým přednostem:

Válcová ložiska

1. Válcová ložiska na sedmi místech — jediný rozmetač takto vypravený. Lehce, hladce, tiše pracující.

Kola s dvojitým ozubením

2. Znamenité uspořádání oje s převodem z hlavní nápravy a s velkým ozubeným kolem poskytuje lehký a vytrvalý spád mrvy. Korba je zúžena, aby se předešlo tření na stranách.

Náprava se středním otáčením

3. Pohyblivá přední náprava auto vzoru, dovolující krátké obrátky.

Síla na obou kolech

4. Síla je převáděna od obou konců zadní nápravy — vytloukače a rozmetadlo uváděny jsou v pohyb jedním kolem a spád mrvy druhým.

Stopa kol

5. Zadní kola zapadají do stopy předních kol, čímž se usnadňuje tah.

Těsný spodek

6. Není zde překážek ani tlaku, protože rozmetač má těsný spodek. Rozhazuje vše.

Dva vytloukače

7. Spracovává i značně velké náklady mrvy, poněvadž dva celoocelové vytloukače s dlátovitými čtyřhrannými zuby pracují jak na vrchu, tak na spodku nákladu.

Rozmetadlo

8. Spirálovité rozmetadlo za vytloukači rozhazuje jemně a stejnoměrně mrvu za kola.

Ocelový rám

9. Celoocelový rám — dřevěné stěny korby drží pouze náklad.

NOVÝ INTERNATIONAL — hotovený ve dvou velikostech — jest dnes nepopíratelně rozmetač nejlepší hodnoty v trhu, a porovnáte-li jej s jeho cenou, seznáte, že je tak daleko v popředí všech ostatních, že jest na postupu osvědčiti se jako sensace r. 1920. Pošlete svoji objednávku záhy. O bližší informace pošlete své jméno a adresu na:

INTERNATIONAL HARVESTER COMPANY OF AMERICA (INCORPORATED)

CHICAGO USA

"Neříkal nic," pravil Brodecký," a s němčinou vám řekl pravdu! Vy pořád na němčinu ohrnujete nos a když s vámi promluvím německy, odpovídáte po česku. A to takhle nejde! V Čechách musí každý ouředník znáti oba jazyky, česky i německy, kdo za to, že jsme se v takové zemi narodili, ve které si koukáme Čech s Němcem do talířů, ale ouředník, má-li býti ouředníkem, musí mluviti obě řeči náležitě. Já neříkám, že je němčina víc než naše řeč, každá řeč je stejně cenná jako druhá, ale my musíme obě řeči mluviti dokonale."

Krobovi byly výklady o důležitosti němčiny jako štěněti karabáč. Kdyby nebylo němčiny, byl by se svým povoláním úplně spokojen. Ale ta cizí řeč mu je znešvařila. Běhal po českých lesích, s českými drvoštěpy jen se stýkal, ale když sedl doma ke knihám, vše bylo německé.

"Já se teda, pane lesní, přičiním," pravil kvapně, aby choulostivou rozmluvu ukončil. Nebylo vhodno chefu odporovati anebo do konce s ním debatovati, dokud člověk s roznášením talířů a omáček zápasí.

VII.

Zatím co soud s projednáváním pozůstalosti po starém pánu ustavičně váhal, urovnaly se poměry v Brodeckého statku samy sebou. Silou setrvačnosti. Stará paní hospodařila. Neptala se nikoho, jak to je upraveno, byla matka a po zemřelém nejvyšší viditelná hlava a jí se nikdo neopovážil odporovati. Venku na polích poroučel Eduard s Kátlou. Od července, kdy začaly žně, domů se skorem nevracel. Byl na poli od časného rána do noci. Všechno sám opatřil. — Všade dohlídl. Nejlepšímu šafáři, ač choditi za pracovním lidem nemohl, se vyrovnal. Popojížděl ve svém kočárku za lidmi, pobízel úsměvem a vtipem.

Na začátku srpna podařilo se mu od nějakých lidí potulných výhodně koupiti černého pony s postrojem a vozíkem. Tím ocitl se na vrcholích svého lidského štěstí. Bugar, jeho koník, důvtipem vyrovnal se Klimentovi. Když Eduard přivezl vůz a spřežení poprve do statku, koupil je na silnici u lesa, kde potulní lidé u ohně tábořili — trochu se matka mračila.

"Ještě se s tím, hochu, někde zabiješ," domlouvala Eduardovi, "kůň je pro zdravého člověka a ne pro tebe."

Tenkráte se ho Karla ujala.

"Jen se toho, maminko, tak nebojej," vymlouvala matce obavy, "vždyť to není kůň, je to jako ovce."

Bugar ostatně sám paní domu usmířil. Nevázali ho do stáje, když přijel a postroj s něho shodili, chodil volně a rozvážně po dvoře, mezi psy se klickoval, se slepicemi a s kachnami zažertoval, ale nikdy nikomu neublížil. Za kus cukru byl by obětoval život. Pro cukr neostýchal se dojíti si až do čeledníku.

Podvečer i Kátla jej zapřáhala, když bylo potřebí dojeti na pole pro nasečenou zelenou píci dobytku. Sedla do vozíku, opratě vzala do rukou a jela.

Žitné a pšeničné žně byly skončeny, do strnisek seli vodnici a směšku. Eduard vystěhoval se na noc z čeledníku do dřevěné boudy, kterou dal odnésti na zahradu. Vyhřáta byla přes den palčivým sluncem letním jako vytopený pokoj, voněla čerstvým dřívím sosnovým a vysýchajíc v noci za ochlazení praskala. Aby se mu nic nestalo, spaly obě služky, Kátla i mladšinka, na slamníku u boudy. Ale často v noci mimoděk je teplý letní déšť zahnal do boudy i se slamníkem, s pápěrkovými duchničkami a polštáři. A s jabloně, pod kterou bouda stála, často se v noci přezrálé jablko usmyklo a dunivě vrazilo do šindelové střechy na boudě.

Vůbec toho léta Eduard v čeledníku mnoho nepobyl. Byl ožehavým sluncem červencovým opálen do bronza jako cikán. Jaké to bylo léto, světlé, zářivé a žhavé! V lidském životě jenom jedno, jediné takové léto do nejohnivějších a nejjiskřivějších paprsků se rozplamenuje.

I mladšinka pochopila tenkráte, že je nutno uhému mrzáku dáti všecko, aby mu nebylo líto. Tenkrát letní dlouhý déšť jemně šplíchal na šindelovou střechu boudy, Boj s Lordem zasmušile štěkali a byla teplá ovláhlá letní noc. Kátlu ten déšť i s duchničkou a s peřinou zahnal do čeledníku, jen mladšinka mladého pána neopustila.

Na polích hospodařil Eduard úplně samostatně. Stará paní vládla jen doma. Po slepicích běhala, vejce sháněla, vůbec jen maličkostí si všímala. Jen peníze za obilí stržené přijímala, o více se nestarala. Byla šťastná, že může poroučeti a vládnouti. Že nemusí šetřiti. Že může plnýma rukama rozdávati, jak se jí zlíbí.

Denně odcházely časně z rána do městyse s Karlou na mši, stavovaly se u farské slečny a na hřbitově a přicházely domů nedlouho před obědem. Tím Kátla povýšila. Stala se vládkyní v kuchyni, sama vařila a mladšince poroučela. I Kliment a Kupka musili jí poslouchati. Klimenta pokořiti a v poslušnost uvésti bylo velmi snadno. Dával si poslušnost platiti plnými talíři, za vrchovatý talíř knedlíků a několik sběraček omáčky byl schopen říkati Kátle "paničko", jako staré paní říkával. V Kupkovi však byl ustavičně duch starého odboje. Bylo něco mezi ním a Kátlou, nějaká důvěrnost stará a zhrzená ještě z dob dřívějších, kdy Kátla ve fořtovně službu nastoupila. Kupka, stárnoucí a v sobotu vždy pečlivě oholený mládenec, nosil v ňadrech srdce ohlodané marnou touhou.

Poběžovický pán vládl tomu statku a tomu životu jen z povzdálí. Vládl, ale neporoučel. Nesměl se mísiti do matčina hospodaření. A mlčky se tomuto stavu věcí podrobil. Vžila se už i Karla do pomyšlení že to bude Antonínovo, teprve "až maminka umře." V prvé době pobytu ve statku ustavičně toužila po Antonínově domácnosti, dlouho domovu nemohla uvyknouti. V těch dobách živě si s bratrem Poběžovickým dopisovala, o všech podrobnostech a maličkostech, které jejich všední život rolnický zpestřovaly, mu psala. To vše bylo v době, dokud stesk jí nitro svíral, dokud nebyly obnoveny styky s farou, dokud slečinka farská a milostpán k nim nedocházeli. Styky s farou zanesly Karlu do jiného světa. Dělo se to sice za obět náboženské pokory, zábavy s milostpánem a s farskou slečinkou musila si Karla vykupovati horlivou zbožností, ale aspoň se stýkala se vzdělaným člověkem, s nímž mohla promluviti jinak, než s domácími lidmi ve statku. Jemnostpán i knihy jí půjčoval.

(Pokračování.)